

**Miejsce
na naklejkę**

MWO-P1_7P-091

**EGZAMIN MATURALNY
Z WIEDZY
O SPOŁECZEŃSTWIE**

**STYCZEŃ
ROK 2009**

dla osób niesłyszących

POZIOM PODSTAWOWY

Czas pracy 120 minut

Instrukcja dla zdającego

1. Sprawdź, czy arkusz egzaminacyjny zawiera 15 stron (zadania 1 – 32). Ewentualny brak zgłoś przewodniczącemu zespołu nadzorującego egzamin.
2. Rozwiązania zadań zamieść w miejscu na to przeznaczonym.
3. Pisz czytelnie. Używaj długopisu/pióra tylko z czarnym tuszem/atramentem.
4. Nie używaj korektora, a błędne zapisy wyraźnie przekreśl.
5. Pamiętaj, że zapisy w brudnopisie nie podlegają ocenie.
6. Na karcie odpowiedzi wpisz swoją datę urodzenia i PESEL. Nie wpisuj żadnych znaków w części przeznaczonej dla egzaminatora.

Za rozwiązanie
wszystkich zadań
można otrzymać
łącznie
100 punktów

Życzymy powodzenia!

**Wypełnia zdający przed
rozpoczęciem pracy**

--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

PESEL ZDAJĄCEGO

--	--	--

**KOD
ZDAJĄCEGO**

W zadaniach 1 – 9 podkreśl jedną właściwą odpowiedź.

Zadanie 1. (1 pkt)

Grupą pierwotną jest

- A. grupa studentów.
- B. partia polityczna.
- C. rodzina.
- D. związek zawodowy.

Zadanie 2. (1 pkt)

Nacjonalizm to ideologia, która mówi, że

- A. sprawy własnego narodu są ważniejsze niż innych narodów.
- B. ojczyznę człowieka jest cały świat.
- C. podstawą struktury społecznej jest podział klasowy.
- D. więzi historyczne nie mają znaczenia.

Zadanie 3. (1 pkt)

Partia polityczna to

- A. grupa społeczna cechująca się nieformalną strukturą wewnętrzną.
- B. grupa społeczna mająca przywódcę, określony program, dążąca do zdobycia władzy lub jej utrzymania.
- C. grupa społeczna mająca określone normy zwyczajowe.
- D. grupa społeczna zamieszkująca określony okręg wyborczy.

Zadanie 4. (1 pkt)

Władza ustawodawcza w Rzeczypospolitej Polskiej należy do

- A. Prezydenta i Rady Ministrów.
- B. Sejmu i Prezydenta.
- C. Sejmu i Senatu.
- D. Sejmu i Rady Ministrów.

Zadanie 5. (1 pkt)

System polityczny nazywany kanclerskim jest

- A. w USA.
- B. we Francji.
- C. w Niemczech.
- D. w Polsce.

Zadanie 6. (1 pkt)

Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej została uchwalona przez Zgromadzenie Narodowe w roku

- A. 1989.
- B. 1991.
- C. 1995.
- D. 1997.

Zadanie 7. (1 pkt)

Kadencja Sejmu w Rzeczypospolitej Polskiej trwa

- A. 4 lata.
- B. 3 lata.
- C. 2 lata.
- D. 5 lat.

Zadanie 8. (1 pkt)

Pierwszym Prezydentem III Rzeczypospolitej Polskiej wybranym w wyborach powszechnych był

- A. Aleksander Kwaśniewski.
- B. Lech Kaczyński.
- C. Lech Wałęsa.
- D. Wojciech Jaruzelski.

Zadanie 9. (1 pkt)

Główną siedzibą ONZ jest

- A. Strasburg.
- B. Genewa.
- C. Nowy Jork.
- D. Wiedeń.

W zadaniach 10 – 11 zaznacz, które zdania są prawdziwe, a które fałszywe. Wpisz we właściwe miejsca w tabeli *Prawda* dla zdania prawdziwego lub *Falsz* dla zdania fałszywego.

Zadanie 10. (5 pkt)

Ustrój Rzeczypospolitej Polskiej.

Zdania		Prawda lub Falsz
1.	Rada Ministrów za swoją działalność ponosi odpowiedzialność* parlamentarną.	
2.	Prezydent Rzeczypospolitej Polskiej odwołuje ministra, któremu Sejm wyraził wotum nieufności.	
3.	Prezydent Rzeczypospolitej Polskiej wybierany jest na 4 letnią kadencję.	
4.	Prezydent Rzeczypospolitej Polskiej za naruszenie** Konstytucji lub ustawy ponosi odpowiedzialność konstytucyjną.	
5.	Prezydent Rzeczypospolitej Polskiej desygnuje*** Prezesa Rady Ministrów.	

* *ponosić odpowiedzialność* – być odpowiedzialnym

** *naruszenie* – złamanie, nieprzestrzeganie

*** *desygnuje* – wskazuje; wybiera

Zadanie 11. (5 pkt)

Historia Unii Europejskiej.

Zdania		Prawda lub Falsz
1.	Robert Schuman nazywany jest Ojcem Zjednoczonej Europy.	
2.	Polska była członkiem Europejskiej Wspólnoty Węgla i Stali.	
3.	Traktat nicejski gwarantował zlikwidowanie kontroli celnej na wspólnych granicach.	
4.	Traktat o utworzeniu Unii Europejskiej został podpisany w Maastricht.	
5.	Polska należy do Unii Europejskiej od 1997 roku.	

Zadanie 12. (3 pkt)

Wymień trzy konstytucyjne obowiązki obywateli Rzeczypospolitej Polskiej.

-
-
-

Zadanie 13. (3 pkt)

a) Wyjaśnij podany poniżej skrót organizacji międzynarodowej.

ONZ

b) Podaj dwa przykłady działalności tej organizacji.

-
-

Zadanie 14. (3 pkt)

Wymień trzy konstytucyjne symbole Rzeczypospolitej Polskiej.

-
-
-

Zadanie 15. (4 pkt)

Uzupełnij zdania dotyczące władzy sądowniczej w Polsce.

Zgodnie z Konstytucją Rzeczypospolitej Polskiej władza sądownicza w Polsce jest sprawowana przez 1) i 2) W Polsce są dwa trybunały: 3) i 4)

Zadanie 16. (3 pkt)

Uzupełnij zdania dotyczące organów władz samorządowych w Rzeczypospolitej Polskiej. Wpisz w wyznaczone miejsca właściwe litery.

1. Organem stanowiącym i kontrolnym samorządu województwa jest
2. Organ wykonawczy samorządu gminy wiejskiej to
3. Organem stanowiącym i kontrolnym samorządu gminy jest

- A. Wójt
- B. Rada Gminy
- C. Sejmik Województwa
- D. Wojewoda

Zadanie 17. (3 pkt)

Uzupełnij zdania dotyczące patologii* władzy. Wpisz w wyznaczone miejsca właściwe litery.

1. Duża liczba przepisów i procedur zwiększająca władzę urzędnika nad obywatelem
to –
2. Przekazywanie kierowniczych stanowisk w państwie osobom należącym do rodziny
to –
3. Osiąganie korzyści majątkowych* w zamian za podjęcie korzystnej decyzji
to –

*patologia – złe sprawowanie

*osiągać korzyść majątkową –przyjmować łapówkę

- A. Korupcja
- B. Biurokratyzacja
- C. Nepotyzm
- D. Anomia

Zadanie 18. (5 pkt)

Wymień pięć przymiotników charakteryzujących wybory do Sejmu w Polsce.

-
-
-
-
-

Zadanie 19. (4 pkt)

Uzupełnij tabelę, przyporządkowując dwie wolności lub prawa osobiste człowieka i obywatela oraz dwie wolności lub prawa polityczne człowieka i obywatela w Polsce. Wpisz do tabeli właściwe liczby.

1. Prawo do życia
2. Wolność zrzeszania się
3. Wolność sumienia i religii
4. Prawo do własności
5. Prawo udziału w referendum

A. Wolności i prawa osobiste	B. Wolności i prawa polityczne
•	•
•	•

Zadanie 20. (3 pkt)

Wybierz i podkreśl spośród przedstawionych poniżej osób, grup i organów władzy trzy, które zgodnie z Konstytucją mają w Polsce inicjatywę ustawodawczą.

mieszkańcy miasta, Senat, związek zawodowy, Rada Ministrów, stowarzyszenie, 100 tysięcy obywateli, partia polityczna

Zadanie 21. (4 pkt)

Przyporządkuj instytucje do odpowiadających im elementów życia publicznego.

Wpisz w wyznaczone miejsca właściwe liczby.

A. instytucje kulturalne	1. banki
B. instytucje religijne	2. stowarzyszenia
C. instytucje ekonomiczne	3. kościoły
D. instytucje wychowawcze	4. kina
	5. szkoły

A. B. C. D.

Zadanie 22. (3 pkt)

Podaj nazwy lub skróty nazw trzech konstytucyjnych organów kontroli państwowej i ochrony prawa.

-
-
-

Zadanie 23. (4 pkt)

Przyporządkuj opisom gałęzi prawa* odpowiadające im nazwy. Wpisz w wyznaczone miejsca właściwe liczby.

- A. Określa podstawowe zasady ustroju politycznego państwa –
- B. Wprowadza zakazy i nakazy dotyczące zachowań i reguluje sankcje** w razie złamania powyższych norm –
- C. Określa uprawnienia i obowiązki organów administracji publicznej –
- D. Określa sprawy adopcji i przysposobienia dzieci –

1. Prawo konstytucyjne
2. Prawo administracyjne
3. Prawo karne
4. Prawo rodzinne
5. Prawo handlowe

* gałąź prawa – merytoryczny zakres (treść) prawa

** sankcje – kary

A. B. C. D.

Zadanie 24. (1 pkt)

Spośród podanych poniżej nazw wybierz i podkreśl jedną, która jest nazwą województwa zgodnie z podziałem terytorialno – administracyjnym funkcjonującym w Polsce od 1 stycznia 1999 roku.

Łomżyńskie, Szczecińskie, Gdańskie, Poznańskie, Łódzkie, Katowickie

Zadanie 25. (3 pkt)

a) Wymień dwa rodzaje konfliktów społecznych.

-
-

b) Wymień jeden sposób rozwiązywania konfliktów społecznych.

.....

Zadanie 26. (4 pkt)

Przyporządkuj nazwom funkcji państwowych odpowiadające im opisy. Wpisz w wyznaczone miejsca właściwe liczby.

A. Marszałek	1. Przewodniczy obradom Komisji Nadzwyczajnej Sejmu.
B. Minister	2. Przewodniczy obradom Sejmu.
C. Prezydent Rzeczypospolitej Polskiej	3. Sprawuje funkcję głowy państwa
D. Premier	4. Stoi na czele Rady Ministrów
	5. Stoi na czele resortu, np. edukacji

A. B. C. D.

Zadanie 27. (3 pkt)

Do podanych treści przepisów Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej przyporządkuj odpowiadające im zasady ustrojowe. Wpisz w wyznaczone miejsca właściwe liczby.

- A. Władza zwierzchnia w Rzeczypospolitej Polskiej należy do Narodu.
 B. Rzeczpospolita Polska jest dobrem wspólnym wszystkich obywateli.
 C. Ustrój Rzeczypospolitej Polskiej opiera się na podziale i równowadze władzy ustawodawczej, władzy wykonawczej i władzy sądowniczej.

1. Zasada podziału władzy.
2. Zasada suwerenności narodu.
3. Zasada samorządności.
4. Zasada republikańskiej formy państwa.

A. B. C.

Zadanie 28. (6 pkt)

Na podstawie fragmentów Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej oraz wiedzy własnej wykonaj polecenia.

Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej

Art. 11.

1. *Rzeczpospolita Polska zapewnia wolność tworzenia i działania partii politycznych. Partie polityczne zrzeszają na zasadach dobrowolności i równości obywateli polskich w celu wpływania metodami demokratycznymi na kształtowanie polityki państwa.*

[...]

Art. 12.

Rzeczpospolita Polska zapewnia wolność tworzenia i działania związków zawodowych, organizacji społeczno-zawodowych rolników, stowarzyszeń, ruchów obywatelskich, innych dobrowolnych zrzeszeń oraz fundacji.

Art. 13.

Zakazane jest istnienie partii politycznych i innych organizacji odwołujących się w swoich programach do totalitarnych metod i praktyk działania nazizmu, faszystów i komunizmu, a także tych, których program lub działalność zakłada lub dopuszcza nienawiść rasową i narodowościową, stosowanie przemocy w celu zdobycia władzy lub wpływu na politykę państwa albo przewiduje utajnienie struktur lub członkostwa.

- a) Nazwij zasadę prawa konstytucyjnego przedstawioną w tych fragmentach konstytucji.**

.....

- b) Wymień trzy konstytucyjne zakazy dotyczące tworzenia partii politycznych i innych organizacji w Polsce.**

-
-
-

- c) Podaj jedną pełną nazwę:**

- **partii politycznej, której przedstawiciele zasiadają w Sejmie obecnej kadencji.**

.....

- **związku zawodowego działającego obecnie w Polsce.**

.....

Zadanie 29. (3 pkt)

Na podstawie danych zawartych w tabeli 1 i wiedzy własnej wykonaj polecenia.

Tabela 1.

Uczestnictwo w organizacjach obywatelskich w wybranych krajach europejskich

Kraj	Członkostwo i/lub udział w działalności organizacji obywatelskich (dane w procentach)
Austria	63,7
Czechy	32,8
Finlandia	45,3
Grecja	14,4
Hiszpania	32,3
Holandia	64,6
Irlandia	46,7
Luksemburg	67,6
Niemcy	57,3
Polska	12,4
Portugalia	17,9
Szwecja	69,3
Węgry	19,9
Wielka Brytania	59,8
Włochy	27,8

Na podstawie: B. Krauz-Mozer, P. Borowiec, *Czas społeczeństwa obywatelskiego*, Kraków 2006.

a) Porównaj uczestnictwo w organizacjach obywatelskich w Polsce z uczestnictwem w organizacjach obywatelskich w innych państwach. Sformułuj wniosek, w którym wykorzystasz dane liczbowe z tabeli.

.....

.....

.....

b) Podaj jedną przyczynę poziomu uczestnictwa w organizacjach obywatelskich w Polsce wskazanego w tabeli 1.

.....

Zadanie 30. (4 pkt)

Na podstawie podanej definicji oraz tekstu przykładowej interpelacji wykonaj polecenia.

I. Interpelacja jest jedną z form kontroli parlamentarnej. Jest to zapytanie poselskie skierowane do rządu lub członków rządu, na które odpowiedź musi być udzielona w określonym terminie, możliwe jest również przeprowadzenie nad nią dyskusji parlamentarnej.

Interpelacja nr 8674 do ministra pracy i polityki społecznej

Jak podaje Europejski Urząd Statystyczny – Eurostat, Polska należy do krajów o niskiej płacy minimalnej wynoszącej w przeliczeniu 246 euro. Na przykład u naszych sąsiadów Czechów i Węgrów płaca ta wynosi 288 euro oraz 258 euro. Wiemy, że dopóki nie wzrośnie

w Polsce płaca minimalna, to trudno będzie zatrzymać wyjazdy głównie młodych Polaków do pracy za granicę. Według różnych głosów Polska powinna jak najszybciej zwiększyć płacę minimalną do poziomu gwarantującego spokojne utrzymanie siebie i rodziny.

W związku z tym chciałabym zapytać Panią Minister o to, czy i w jaki sposób Polska chce zwiększyć płacę minimalną.

Czy jest przygotowany odpowiedni plan dotyczący prac nad zwiększeniem płacy minimalnej? W szczególności chciałabym zapytać o dane dotyczące zwiększenia płacy minimalnej w porównaniu do zmniejszającego się bezrobocia.

Z poważaniem
Posłanka Grażyna Tyszko

Pabianice, dnia 13 czerwca 2007 r.

Na podstawie: www.sejm.gov.pl

a) Nazwij problem społeczny, którego dotyczy interpelacja poselska.

.....

b) Wymień trzy argumenty, za pomocą których posłanka uzasadnia konieczność zmiany sytuacji.

-
-
-

Zadanie 31. (5 pkt)

Przeanalizuj dane zawarte w tabelach 2. i 3. i wykonaj polecenia.

Tabela 2.

Ważne aktualnie sprawy młodzieży

Czy dla Ciebie jest ważne, czy nieważne, żeby	Ważne aktualnie sprawy młodzieży (dane w procentach)			
	Bardzo ważne	Ważne	Mająco ważne	Wcale nieważne
mieć dobre stopnie w szkole.	49	42	5	1
być lubianym przez nauczycieli.	29	50	15	3
rodzice byli z Ciebie zadowoleni, dumni.	61	34	4	1
być dobrym w jakiejś dziedzinie, np. w sporcie, nauce itp.	50	40	8	1
móc uczyć się dalej po skończeniu szkoły.	60	30	5	3
być lubianym przez kolegów.	53	41	5	1
mieć kieszonkowe.*	34	39	21	4
mieć dużo czasu na zabawy i rozrywki.	27	48	21	3

Na podstawie: www.ceo.org.pl

* kieszonkowe – pieniądze na własne wydatki

a) Na podstawie danych zawartych w tabeli 2. wymień dwie najważniejsze sprawy dla współczesnej polskiej młodzieży.

-
-

Tabela 3.
Opinie o obecnej młodzieży

Jaka jest Pana (i) zdaniem obecna młodzież? (dane w procentach)	
Gorsza niż dawniej	72
Mniej więcej taka sama jak dawniej	22
Na ogół lepsza niż dawniej	3
Trudno powiedzieć	3

Na podstawie: www.ceo.org.pl

b) Na podstawie danych zawartych w tabeli 3. podaj, jaka jest najczęstsza opinia na temat obecnej młodzieży.

.....

c) Na podstawie wiedzy własnej podaj dwie przyczyny takiej opinii.

-
-

Zadanie 32. (10 pkt)

W Twojej miejscowości jest zniszczony przedwojenny cmentarz, na którym znajdują się groby przedstawicieli różnych narodowości zamieszkujących te tereny. Przedstaw po trzy argumenty społeczne, kulturowe i historyczne, którymi zachęcisz młodzież z tej miejscowości do odbudowy cmentarza. Wykorzystaj podany poniżej tekst źródłowy.

Tekst źródłowy

„Licealiści zaopiekowali się grobowcem.”

O pomyśle mówili:

Nauczycielka: To pomysł, który uczy historii, a przede wszystkim szukania tego, co najważniejsze w naszym życiu, czyli prawdy.

Wójt gminy: W tych trudnych czasach wykonuje się w gminie nie tylko działania ważne ze względów finansowych, ale także ważne dla kultury i społeczności lokalnej; ważne jest pamiętanie o historii, o tożsamości narodowej.

Przewodniczący Rady Gminy: Nieważne jest to, czy była to ojczyzna niemiecka czy polska. Ludzie, którzy wybudowali ten grobowiec oglądali ten sam krajobraz.

Na podstawie artykułu w „Ekspresie Wrocławskim” z 3 kwietnia 2003 r.

Argumenty	
A. Społeczne	1.

	<p>2.</p> <p>3.</p>
B. Kulturowe	<p>1.</p> <p>2.</p> <p>3.</p>

C. Historyczne

1.
.....
.....
.....
.....
.....
.....
2.
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
3.
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....

BRUDNOPIS